DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 23 november 2006 *

I mål C-315/05,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Giudice di pace di Monselice (Italien), genom beslut av den 12 juli 2005 som inkom till domstolen den 12 augusti 2005, i målet

Lidl Italia Srl

mot

Comune di Arcole (VR)

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans (referent) samt domarna R. Schintgen, P. Kūris, J. Makarczyk och G. Arestis,

* Rättegångsspråk: italienska.

generaladvokat: C. Stix-Hackl,
justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 29 juni 2006,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Lidl Italia Srl, genom F. Capelli och M. Valcada, avvocati,

— Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av G. Aiello, avvocato dello Stato,

— Spaniens regering, genom N. Díaz Abad, i egenskap av ombud,

— Frankrikes regering, genom R. Loosli-Surrans och G. de Bergues, båda i egenskap av ombud,

— Nederländernas regering, genom H.G. Sevenster och M. de Mol, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A. Aresu och J.-P. Keppenne, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 12 september 2006 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 2, 3 och 12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG av den 20 mars 2000 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel (EGT L 109, s. 29).

2 Begäran har framställts i ett överklagande som ingetts av Lidl Italia Srl (nedan kallat Lidl Italia) av ett beslut som fattats av generaldirektören för Comune di Arcole, att påföra detta bolag en straffavgift med anledning av att bolaget salufört en alkoholhaltig dryck med namnet amaro alle erbe i strid med den nationella lagstiftningen enligt vilken vissa alkoholhaltiga drycker måste märkas med uppgift om dryckernas alkoholhalt uttryckt i volymprocent.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

3 Skäl 6 i direktiv 2000/13 har följande lydelse:

"Det huvudsakliga syftet med regler om märkning av livsmedel bör vara behovet att informera och skydda konsumenten."

4 Skäl 8 i nämnda direktiv har följande lydelse:

"Detaljerad märkning för att ange produktens exakta art och beskaffenhet gör det möjligt för konsumenten att göra sitt val med full sakkännedom och är det lämpligaste eftersom det medför minsta möjliga hinder för den fria handeln."

5 I artikel 1.1 i direktiv 2000/13 föreskrivs följande:

"Detta direktiv gäller märkning av livsmedel som i oförändrat tillstånd är avsedda att tillhandahållas konsumenter samt vissa aspekter på presentation av och reklam för sådana livsmedel."

6 Artikel 1.3 i detta direktiv innehåller följande definition:

"...

b) färdigförpackat livsmedel: varje enskild vara som i oförändrat skick är avsedd att tillhandahållas konsumenter och storkök och som består av ett livsmedel och den förpackning i vilket det placerades innan det erbjöds till försäljning, oavsett om förpackningen omsluter livsmedlet helt eller endast delvis, men förutsatt att förpackningen omsluter livsmedlet på sådant sätt att innehållet inte kan ändras utan att förpackningen öppnas eller ändras."

7 I artikel 2.1 i direktiv 2000/13 föreskrivs följande:

"Märkningen och dess närmare utformning får inte

a) vara sådan att den på ett avgörande sätt skulle kunna vilseleda köparen, i synnerhet

i) om vad som är utmärkande för livsmedlet, särskilt dess slag, identitet, egenskaper, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, ursprung eller härkomst, framställnings- eller produktionsmetod,

..."

8 Artikel 3.1 i samma direktiv innehåller en uttömmande förteckning över de uppgifter som är obligatoriska vid märkning av livsmedel.

9 Enligt punkt 7 i denna bestämmelse skall uppgift om "[f]örpackarens eller tillverkarens namn eller firma samt adress eller uppgift om säljare som är etablerad inom gemenskapen" anges.

10 I punkt 10 i samma bestämmelse föreskrivs att "[f]ör drycker som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol, [skall] den verkliga alkoholhalten uttryckt i volym" anges.

11 I artikel 12 i direktiv 2000/13 föreskrivs följande:

"De bestämmelser som gäller angivande av alkoholhalten uttryckt i volym skall i fråga om varor som faller under tariffrubrikerna nr 22.04 och 22.05 fastställas i särskilda gemenskapsbestämmelser som gäller för dessa varor.

För andra drycker som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol skall dessa bestämmelser fastställas i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 20.2."

12 De bestämmelser som avses i andra stycket i nämnda artikel 12 föreskrivs i kommissionens direktiv 87/250/EEG av den 15 april 1987 om märkning som anger alkoholhalten efter volym i alkoholhaltiga drycker som är avsedda för konsumenten (EGT L 113, s. 57; svensk specialutgåva, område 15, volym 7, s. 220).

13 I artikel 3.1 i direktiv 87/250 föreskrivs följande:

"De tillåtna positiva eller negativa avvikelserna vad gäller angivelsen av alkoholhalten uttryckt i volym skall i absoluta tal vara följande:

a) Drycker som inte anges nedan:

0,3 volymprocent,

..."

14 I artikel 16.1 och 16.2 i direktiv 2000/13 föreskrivs följande:

"1. Medlemsstaterna skall säkerställa att det inom deras territorier är förbjudet att saluföra livsmedel för vilka uppgifterna enligt artikel 3 och artikel 4.2 inte ges på ett språk som med lätthet förstås av konsumenten, såvida inte konsumenten faktiskt informeras genom andra åtgärder som fastställs i enlighet med det förfarande som anges i artikel 20.2 beträffande en eller flera uppgifter i märkningen.

2. Inom sitt eget territorium får den medlemsstat där saluföringen sker i enlighet med fördragets regler föreskriva att dessa uppgifter i märkningen skall ges på ett eller flera av gemenskapens officiella språk."

15 Skäl 12 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet (EGT L 31, s. 1) har följande lydelse:

"För att kunna garantera livsmedelssäkerhet är det nödvändigt att betrakta hela livsmedelsproduktionskedjan som en sammanhängande enhet, allt ifrån primär- och foderproduktion till och med försäljning eller tillhandahållande av livsmedel till konsumenten, eftersom alla moment kan ha potentiell betydelse för livsmedelssäkerheten."

16 Skäl 30 i nämnda förordning har följande lydelse:

"En livsmedelsföretagare är mest lämpad att utforma ett säkert system för att tillhandahålla livsmedel och garantera att de livsmedel som tillhandahålls är säkra. Företagaren bör därför ha det primära juridiska ansvaret för att garantera livsmedelssäkerhet. Även om denna princip tillämpas i en del medlemsstater och på vissa områden av livsmedelslagstiftningen, är detta inte klart inom andra områden, eller också ligger ansvaret hos de behöriga myndigheterna i medlemsstaten genom den kontrollverksamhet som utövas. Dessa skillnader riskerar att skapa handelshinder och snedvrida konkurrensen mellan livsmedelsföretagare i olika medlemsstater."

17 Artikel 3.3 i förordning nr 178/2002 innehåller följande definition:

"[L]ivsmedelsföretagare: de fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i det livsmedelsföretag de driver."

18 I artikel 17 i nämnda förordning, med rubriken "Skyldigheter", föreskrivs följande:

"1. Livsmedels- och foderföretagare på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan skall i de företag de har ansvar för se till att livsmedel och foder uppfyller de krav i livsmedelslagstiftningen som är tillämpliga för deras verksamhet och skall kontrollera att dessa krav uppfylls.

2. Medlemsstaterna skall införa livsmedelslagstiftning samt övervaka och kontrollera att livsmedels- och foderföretagarna uppfyller de relevanta kraven i livsmedelslagstiftningen på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan.

De skall i detta syfte upprätthålla ett system för officiella kontroller och andra åtgärder med hänsyn till omständigheterna, däribland information till allmänheten om livsmedels- och fodersäkerhet och riskerna med livsmedel och foder, övervakning av livsmedels- och fodersäkerheten och annan övervakning på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan.

Medlemsstaterna skall också fastställa bestämmelser om vilka åtgärder och påföljder som gäller för överträdelser av livsmedels- och foderlagstiftningen. De åtgärder och påföljder som föreskrivs skall vara effektiva, proportionella och avskräckande."

19 I artikel 1 i rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister (EGT L 210, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 6, s. 239) föreskrivs följande:

"'Tillverkaren skall vara ansvarig för skador som orsakas av en defekt i hans produkt."

20 Artikel 3 i samma direktiv har följande lydelse:

"1. Med tillverkare avses den som framställer en slutprodukt, en råvara eller en komponent och var och en som genom att sätta sitt namn, varumärke eller något annat kännetecken på produkten utger sig för att vara den som tillverkat den.

2. Utan att tillverkarens ansvar berörs skall den som för försäljning, uthyrning, leasing eller annan form av distribution inom ramen för sin näringsverksamhet importerar en produkt till gemenskapen betraktas som tillverkare i detta direktivs mening och skall vara ansvarig som en tillverkare.

3. När tillverkaren av produkten inte kan identifieras skall varje leverantör av produkten betraktas som tillverkare av den om han inte inom skälig tid meddelar den skadelidande vem tillverkaren eller den person som levererat produkten till honom är. Detsamma skall gälla för en importerad produkt, även om tillverkarens namn är angivet, om den i punkt 2 nämnda importörens identitet inte framgår av produkten."

Den nationella lagstiftningen

21 Lagstiftningsdekret nr 109 av den 27 januari 1992 om införlivande av direktiven 89/395/EEG och 89/396/EEG om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel (GURI nr 39 av den 17 februari 1992, ordinarie tillägg) ändrades genom lagstiftningsdekret nr 181 av den 23 juni 2003 om införlivande av direktiv 2000/13/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presenta-

tion av livsmedel samt om reklam för livsmedel (GURI nr 167 av den 21 juli 2003) (nedan kallat lagstiftningsdekret nr 109/92).

22 I artikel 12.3 i lagstiftningsdekret nr 109/92 föreskrivs följande:

"De tillåtna positiva eller negativa avvikelserna vad gäller angivelsen av alkoholhalten uttryckt i volym skall i absoluta tal vara följande:

...

d) 0,3 volymprocent för andra drycker än de som avses i punkterna a, b och c."

23 I artikel 18.3 i nämnda lagstiftningsdekret föreskrivs följande:

"Överträdelser av bestämmelserna i [artikel 12] medför en straffavgift på mellan 600 och 3 500 euro."

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

24 Jürgen Weber GmbH tillverkar en alkoholhaltig dryck i Tyskland med namnet amaro alle erbe. På etiketten anges en alkoholhalt på 35 volymprocent.

25 Den 13 mars 2003 tog den regionala hälsovårdsmyndigheten fem prover av denna dryck från ett försäljningsställe i Monselice, tillhörigt Lidl Italia.

26 Analysen av dessa prover, vilken genomfördes den 17 mars 2003, visade en verklig alkoholhalt på 33,91 volymprocent, vilket var mindre än den alkoholhalt som angetts i märkningen av varorna i fråga.

27 Lidl Italia begärde därefter ett utlåtande från ett annat laboratorium. Andra prover av den aktuella varan togs därför och dessa analyserades av laboratoriet den 20 november 2003. Resultaten från denna analys visade en verklig alkoholhalt på 34,54 volymprocent. Trots att denna alkoholhalt var högre, understeg den likväl den som angetts i märkningen av nämnda vara.

28 I rapport av den 3 juli 2003 gjorde den behöriga regionala hälsovårdsmyndigheten gällande att Lidl Italia hade åsidosatt artikel 12.3 d i lagstiftningsdekret nr 109/92 genom att den aktuella dryckens alkoholhalt i volymprocent var lägre än vad som angetts i märkningen, även i beaktande av den tillåtna avvikelsen på 0,3 procent.

29 Efter ett administrativt förfarande fastslog Comune di Arcole, genom ett beslut av dess generaldirektör av den 23 december 2004, att ett åsidosättande hade skett, och med stöd av artikel 18.3 i lagstiftningsdekret nr 109/92 ålades Lidl Italia att betala en straffavgift på 3 115 euro.

30 Lidl Italia överklagade detta förvaltningsbeslut vid Giudice di pace di Monselice.

31 Den nationella domstolen har angett att Lidl Italia vid denna domstol har hävdat att gemenskapsbestämmelserna om märkning av varor och livsmedel som är avsedda att säljas i oförändrat skick inte riktar sig till de ekonomiska aktörer som enbart saluför livsmedlen utan att de enbart avser tillverkaren av dessa livsmedel.

32 Återförsäljaren kan nämligen inte ha kunskap om huruvida uppgifterna på den etikett som tillverkaren har märkt varan med var riktiga eller felaktiga och kan inte i något fall ingripa i varans tillverkning eller i utformningen av den etikett med vilken varan saluförs till konsumenten.

33 Den nationella domstolen har tillagt att Lidl Italia dessutom har gjort gällande att principen om tillverkarens produktansvar, i gemenskapsrätten även följer av direktiv 85/374.

34 Mot denna bakgrund och eftersom den ansåg att en tolkning av gemenskapsbestämmelserna är nödvändig för att avgöra tvisten, beslutade Giudice di pace di Monselice att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1. Skall de skyldigheter som föreskrivs i direktiv 2000/13/EG ... med avseende på livsmedel som i oförändrat tillstånd är avsedda att tillhandahållas konsumenter i den mening som avses i artikel 1 i detta direktiv, och särskilt de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 2, 3 och 12 tolkas så, att dessa endast åligger tillverkare av de aktuella livsmedlen?

2. Skall, för det fall den första frågan besvaras jakande, artiklarna 2, 3 och 12 i direktiv 2000/13/EG tolkas så, att det är uteslutet att den återförsäljare som i en medlemsstat saluför livsmedel som i oförändrat tillstånd är avsedda att tillhandahållas konsumenter (såsom de definieras i artikel 1 i direktiv 2000/13/EG), och som tillverkas av en näringsidkare i en annan medlemsstat, kan hållas ansvarig för ett åsidosättande som konstaterats av en offentlig myndighet, och som innebär att de uppgifter tillverkaren angett i märkningen av ett livsmedel (i förevarande fall alkoholhalten) är felaktiga, och bli föremål för en sanktionsåtgärd, trots att denne återförsäljare endast saluför livsmedlet såsom det levererats av tillverkaren?"

Prövning av tolkningsfrågorna

35 Med dessa två frågor, vilka skall prövas tillsammans, söker den nationella domstolen få klarhet i huruvida artiklarna 2, 3 och 12 i direktiv 2000/13 skall tolkas så, att de utgör hinder för sådana bestämmelser i en medlemsstat som de som är aktuella i tvisten vid den nationella domstolen, enligt vilka en aktör i denna medlemsstat, som saluför en alkoholhaltig dryck som i oförändrat tillstånd är avsedd att tillhandahållas konsumenter i den mening som avses i artikel 1 i nämnda direktiv och som tillverkas av en aktör i en annan medlemsstat, kan hållas ansvarig för att den av tillverkaren på varan angivna alkoholhalten uttryckt i volymprocent är felaktig, vilket konstaterats av en offentlig myndighet och vilket strider mot de nationella bestämmelserna, och följaktligen påföras en straffavgift trots att aktören enbart agerar i egenskap av återförsäljare av denna vara, vilken levererats av tillverkaren.

36 Artikel 2.1 i direktiv 2000/13 innebär bland annat ett förbud mot att märkningen och dess närmare utformning är sådan att den vilseleder köparen om något som är utmärkande för livsmedlet.

37 Detta allmänna förbud konkretiseras i artikel 3.1 i nämnda direktiv, som innehåller en uttömmande förteckning över de uppgifter som är obligatoriska vid märkningen av livsmedel som i oförändrat tillstånd är avsedda att tillhandahållas konsumenter.

38 Vad gäller drycker med en alkoholhalt på mer än 1,2 volymprocent, såsom den i målet vid den nationella domstolen aktuella drycken amaro alle erbe, skall, enligt punkt 10 i nämnda bestämmelse, varan märkas med den verkliga alkoholhalten uttryckt i volymprocent.

39 De bestämmelser som gäller angivande av alkoholhalten uttryckt i volymprocent, vilka avses i artikel 12 andra stycket i direktiv 2000/13 regleras, av direktiv 87/250. Enligt artikel 3.1 i det senare direktivet tillåts positiva eller negativa avvikelser på 0,3 procent.

40 Visserligen följer det således av artiklarna 2, 3 och 12 i direktiv 2000/13 i förening att märkningen av vissa alkoholhaltiga drycker, såsom de som är aktuella i målet vid den nationella domstolen, med förbehåll för vissa tillåtna avvikelser, skall innehålla dryckernas verkliga alkoholhalt uttryckt i volymprocent. I detta direktiv, i motsats till andra gemenskapsrättsakter med skyldigheter vad gäller märkning (se bland annat det direktiv som var aktuellt i dom av den 8 september 2005 i mål C-40/04, Yonemoto, REG 2005, s. I-7755), utpekas dock inte vilken aktör som skall genomföra denna märkningsskyldighet och det innehåller heller inga bestämmelser som utvisar vilken aktör som skall hållas ansvarig för åsidosättande av denna skyldighet.

41 Följaktligen följer det inte av artiklarna 2, 3 och 12, och för övrigt inte heller av någon annan bestämmelse i direktiv 2000/13, att den aktuella märkningsskyldigheten enligt nämnda direktiv, såsom Lidl Italia har hävdat, enbart skulle gälla tillverkaren av sådana alkoholhaltiga drycker eller att detta direktiv utesluter att återförsäljaren skulle kunna hållas ansvarig för åsidosättande av denna skyldighet.

42 Det framgår vidare av fast rättspraxis att vid tolkningen av en gemenskapsrättslig bestämmelse skall inte bara dess lydelse beaktas, utan också systematiken i, sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som den ingår i (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 17 september 1997 i mål C-83/96, Dega, REG 1997, s. I-5001, punkt 15, och av den 13 november 2003 i mål C-294/01, Granarolo, REG 2003, s. I-13429, punkt 34).

43 En bedömning av systematiken i artiklarna 2, 3 och 12 i direktiv 2000/13, det sammanhang i vilket de återfinns och direktivets syften visar ett tillräckligt antal samstämmiga indicier för att kunna dra slutsatsen att de inte utgör hinder för nationella bestämmelser såsom dem som är aktuella i målet vid den nationella domstolen, enligt vilka en återförsäljare är ansvarig för ett åsidosättande av märkningsskyldigheten enligt dessa bestämmelser.

44 För det första, vad avser bedömningen av systematiken i dessa bestämmelser i direktiv 2000/13 och det sammanhang i vilket de återfinns, finns det nämligen andra bestämmelser i detta direktiv som hänvisar till återförsäljare vad gäller genomförandet av vissa skyldigheter gällande märkning.

45 Detta gäller särskilt artikel 3.1 punkt 7, i vilken bland de obligatoriska uppgifterna vid märkning inkluderas ”[f]örpackarens eller tillverkarens namn eller firma samt adress eller uppgift om säljare som är etablerad inom gemenskapen”.

46 Vad gäller den med nämnda punkt 7 identiska bestämmelsen i artikel 3.1 punkt 6 i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel (EGT L 33, 1979, s. 1; svensk specialutgåva, område 15, volym 2, s. 130) vilket direktiv upphävdes och ersattes av direktiv 2000/13, har domstolen slagit fast att denna bestämmelse har till huvudsyfte att göra det möjligt för konsumenter att lätt identifiera en av de aktörer som är ansvariga för produkten, förutom tillverkare och förpackare även säljare, i syfte att komma i förbindelse med och i förekommande fall dela med sig till honom av sin positiva eller negativa kritik rörande den köpta produkten (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Dega, punkterna 17 och 18).

47 Det framgår för det andra vad gäller syftet med direktiv 2000/13, av såväl skäl 6 i direktivet som dess artikel 2, att det har utformats för att informera och skydda den slutlige konsumenten av livsmedel, i synnerhet vad gäller dessa produkters slag, identitet, egenskaper, kvalitet, hållbarhet, ursprung eller härkomst och framställnings- eller produktionsmetod (se, vad gäller direktiv 79/112, domen i det ovannämnda målet Dega, punkt 16).

48 Domstolen har slagit fast att om en fråga inte regleras i ett direktiv på grund av ofullständig harmonisering, är medlemsstaterna i princip behöriga att anta bestämmelser i detta avseende. De skall dock avhålla sig från att vidta åtgärder som allvarligt äventyrar det i direktivet föreskrivna resultatet (domen i det ovannämnda målet Granarolo, punkt 45).

49 Nationella bestämmelser, som de som är aktuella i målet vid den nationella domstolen, i vilka det föreskrivs att ansvaret för åsidosättande av en skyldighet avseende märkning enligt direktiv 2000/13, inte enbart åvilar tillverkare utan även återförsäljare, är inte av sådan karaktär att de äventyrar det i direktivet föreskrivna resultatet.

50 Sådana bestämmelser är, genom att de ger en bred definition av kretsen av aktörer som kan hållas ansvariga för åsidosättanden av de skyldigheter vad gäller märkning som följer av direktiv 2000/13, tvärtom uppenbarligen sådana att de bidrar till att uppnå direktivets syften med information till konsumenten och konsumentskydd.

51 Denna slutsats vederläggs inte av det argument som Lidl Italia har framhållit, såväl vid den nationella domstolen som vid domstolen, enligt vilket det i gemenskapsrätten skulle finnas en princip om exklusivt ansvar för tillverkaren vad gäller riktigheten i de uppgifter som anges på märkningen av varor som i oförändrat tillstånd är avsedda att tillhandahållas konsumenter, och som även följer av direktiv 85/374.

52 Det skall inledningsvis konstateras att det inte finns någon sådan allmän rättsprincip i gemenskapsrätten.

53 Tvärtom, även om förordning nr 178/2002 inte är tillämplig på omständigheterna i målet vid den nationella domstolen av tidsmässiga skäl (*ratione temporis*), följer det av artikel 17.1 i denna förordning, som har rubriken "Skyldigheter", att livsmedelsföretagare på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan i de

företag de har ansvar för skall se till att livsmedel uppfyller de krav i livsmedelslagstiftningen som är tillämpliga för deras verksamhet och kontrollera att dessa krav uppfylls.

54 Domstolen konstaterar vidare, vad gäller direktiv 85/374, att detta inte är relevant i en sådan situation som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen.

55 Återförsäljares ansvar för åsidosättanden av bestämmelser om märkning av livsmedel, som bland annat kan medföra en skyldighet att erlägga straffavgifter, faller nämligen utanför det särskilda tillämpningsområdet för den ordning med strikt skadeståndsansvar som inrättats genom direktiv 85/374.

56 Eventuella principer om ansvar i direktiv 85/374 kan följaktligen inte överföras till de märkningsskyldigheter som föreskrivs i direktiv 2000/13.

57 I artikel 3.3 i direktiv 85/374 föreskrivs under alla förhållanden ett ansvar för leverantören, om än begränsat, endast för det fall tillverkaren av produkten inte kan identifieras (dom av den 10 januari 2006 i mål C-402/03, Skov och Bilka, REG 2006, s. I-199, punkt 34).

58 Slutligen skall, enligt fast rättspraxis vad gäller artikel 10 EG, medlemsstaterna, som dock har möjlighet att välja påföljder, ombesörja att överträdelser av gemenskapsrätten beivras enligt regler motsvarande de materiella och processuella regler som gäller för överträdelser av liknande art och svårhetsgrad enligt nationell rätt. Påföljderna skall dock under alla omständigheter vara effektiva, stå i rimlig

proportion till överträdelsen samt vara avskräckande (se bland annat dom av den 3 maj 2005 i de förenade målen C-387/02, C-391/02 och C-403/02, Berlusconi m.fl., REG 2005, s. I-3565, punkt 65 och där angiven rättspraxis).

59 Inom de gränser som fastställs i gemenskapsrätten skall de förfaranden enligt vilka en återförsäljare kan göras ansvarig för ett åsidosättande av märkningsskyldigheten enligt artiklarna 2, 3 och 12 i direktiv 2000/13 i princip fastställas i nationell rätt. Detta gäller särskilt bestämmelser om fördelning av ansvaret mellan de olika aktörer som saluför livsmedlen i fråga.

60 Med hänsyn till vad som anförts ovan skall tolkningsfrågorna besvaras enligt följande. Artiklarna 2, 3 och 12 i direktiv 2000/13 skall tolkas så, att de inte utgör hinder för sådana bestämmelser i en medlemsstat som de som är aktuella i tvisten vid den nationella domstolen, enligt vilka en aktör i denna medlemsstat, som saluför en alkoholhaltig dryck som i oförändrat tillstånd är avsedd att tillhandahållas konsumenter i den mening som avses i artikel 1 i nämnda direktiv och som tillverkas av en aktör i en annan medlemsstat, kan hållas ansvarig för att den av tillverkaren på varan angivna alkoholhalten uttryckt i volymprocent är felaktig, vilket konstaterats av en offentlig myndighet och strider mot de nationella bestämmelserna, och följaktligen påföras en straffavgift trots att aktören enbart agerar i egenskap av återförsäljare av denna vara, vilken levererats av denna tillverkare.

Rättegångskostnader

61 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella

domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Artiklarna 2, 3 och 12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG av den 20 mars 2000 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel skall tolkas så, att de inte utgör hinder för sådana bestämmelser i en medlemsstat som dem som är aktuella i tvisten vid den nationella domstolen, enligt vilka en aktör i denna medlemsstat, som saluför en alkoholhaltig dryck som i oförändrat tillstånd är avsedd att tillhandahållas konsumenter i den mening som avses i artikel 1 i nämnda direktiv och som tillverkas av en aktör i en annan medlemsstat, kan hållas ansvarig för att den av tillverkaren på varan angivna alkoholhalten uttryckt i volymprocent är felaktig, vilket konstaterats av en offentlig myndighet och strider mot de nationella bestämmelserna, och följaktligen påföras en straffavgift trots att aktören enbart agerar i egenskap av återförsäljare av denna vara, vilken levererats av denna tillverkare.

Underskrifter